

MET DE KZGW BOTTENVISTOCHT 2018 OP DE WESTERSCHELDE

NIKE LISCALIET

Op 7 juli 2018, vroeg in de ochtend, vertrekt de mosselkoter ZZ10 met aan boord schipper Jaap Schot en tal van gasten vanuit de haven van Zierikzee, op weg naar Hansweert. Ik lig dan gelukkig nog te slapen. Iets voor 9 uur verschijnt de ZZ10 als een klein stipje aan de oostelijke horizon. De hele groep wachtenden in Hansweert haalt eindelijk weer gerust adem en begint zenuwachtig allerlei materiaal richting kade te verslepen. Zelf versleep ik nu al voor de dertiende (of zoiets) keer mijn mobiel fossielewalvisbottenwasstation richting plaats van aanmeren. Een uurtje later zullen we de eerste korren bovenhalen uit de put bij 'De Griete', vlak voor de Margarethapolder bij Terneuzen, de vaste visgrond voor de bottenvistocht, die jaarlijks ingericht wordt door de Werkgroep Geologie van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen (KZGW).

Onder een uitzonderlijk stralende hemel, bij tropische temperaturen en bij een uitzonderlijk rustige Westerschelde installeer ik mijn wasstation zoals altijd vlak voor het luik van de machinekamer. We weten onderhand dat er op deze zonnige jaren met een kalme zee doorgaans minder fossielen aan boord komen en dus zijn onze verwachtingen niet al te erg gespannen. Ik schep een paar emmertjes water en ben verder aangewezen op de hulp

van de enthousiaste en immer parate bemanning en van de immer talrijk aanwezige en zeer gemotiveerde leden van de Werkgroep Geologie en andere gasten aan boord. Want zij zijn het die jaar na jaar de stukken op het dek moeten zien te herkennen, op een moment dat ze vaak meer weg hebben van een stukje koraalrif dan van een mioceen of plioceen walvisbot.

Vanaf de eerste trek lopen de botten binnen in de wasstraat en dat blijft de

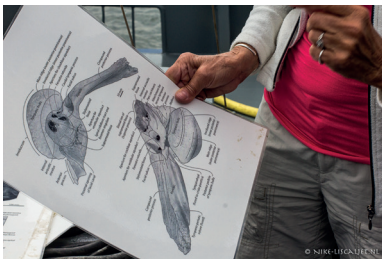
hele dag zo doorgaan, enkel rond de middag even kort onderbroken voor de traditionele eerste Zeeuwse wijn van de Kleine Schorre en eerste Zeeuwse mosselen. Er komen inderdaad wat minder stukken boven water dan doorgaans, maar we houden 's avonds toch 25 interessante fossielen over voor de collectie van het KZGW. Daar zit één van de bijzonderste fossielen bij ooit in de Westerschelde opgevist! Een reuzegrote potvstand (zie artikel op p. 13 van dit nummer). Als tweede beste, of

AUTEURS
MARK BOSSELAERS
& FREDDY VAN
NIEULANDE

wat mij betreft op een gedeelte eerste plaats, een groot stuk schedel van een kleine Noordkaperachtige. Ook dit is het volledigste en mooiste exemplaar ooit uit de Westerschelde opgevist. Niet het grootste, want het betreft een erg kleine walvissoort. We hebben niet heel veel informatie over deze soort, maar ik schat aan de hand van de schedelbreedte dat ze tussen 6 en 9 meter lang waren.

Verder werden er nog twee mooie gehoorbeenderen opgevist, beiden bulla tympani, een bot dat zich vormt rond de buis van Eustachius, die het middenoor en de keelholte verbindt. Eén is van een Noordkaperachtige; het andere van een primitieve vinvisachtige. Het verschilt sterk van de vinvisbulla's die we doorgaans vinden; een interessante vondst dus. Afgezien daarvan ook nog zes andere schedeldelen van fossiele walvissen, een kleine borstwervel en een grote staartwervel (diameter 20 cm) van een vinvis. We visten ook nog drie Pleistocene botten op van landzoogdieren: twee fragmenten van grote mammoetbotten en één klein stukje paard.

Tijdens deze vistocht werden ook weer een aantal schelpen bovengehaald, geen grote hoeveelheden deze keer en ook geen zeldzame soorten. De volgende soorten werden aangetroffen: *Cardites squamosus ampla*, *Clausinella imbricata*, *Glycymeris radio-*

lyrata pseudodeshayesi, *Glycymeris variabilis*, *Ostrea edulis*, *Laevastarte omalii*, *Pycnodonte navicularis*, *Pecten complanatus*, *Pseudamussium princeps*. Afgezien van schelpen werden er ook twee versteningen van krabben aangetroffen. En zoals altijd nam Freddy van Nieulande ook een aantal speciale stenen en knollen mee aan wal: een aantal stukken limoniet, een paar stukken van een septariëknol (of kleibrood), twee stukken gepyritiseerd hout en een aantal pyrietknollen.

Tot slot visten we ook weer acht merkwaardige cilindrische knollen op. We vissen regelmatig dergelijke knollen op, maar weten tot op heden niet wat de oorsprong van deze knollen precies is. We zijn het intussen wel volop aan het onderzoeken en meer materiaal is daarbij altijd welkom. Tenminste één van de knollen die we dit jaar hebben opgevist wijkt qua vorm af van de anderen en kan dus mogelijk een nieuw licht werpen op hun oorsprong. Ze bestaan uit een cilindrische kern van ongeveer 4 cm, omgeven door een reeks dunne concentrische schillen, als bij een ui. De objecten bestaan volledig uit fosforiet.

Samenvattend was de tocht een succes. De expeditie heeft weer veel interessante vondsten opgeleverd, waarvan de meeste ons weer een beetje nieuwe kennis brengen.

